

EINDELIJK TIJD VOOR DE TUIN

Toen Anneke en Arnold Duijnsveld de koeien de deur uit deden, kregen ze tijd voor een tuin. Het voormalige boerenerf werd getransformeerd tot een indrukwekkende buitenruimte, die recht doet aan het Groninger cultuurlandschap en waarin zoveel mogelijk bestaande materialen opnieuw zijn gebruikt.

Wanneer je in het Noord-Groningse Garrelsweer het Damsterdiep oversteeft en voor de herenboerderij Tjassensheerd staat, komen er vanzelf drie woorden en een uitroep teken in je op: "Wat een rijkdom!" Die verzuchting heeft niet alleen te maken met het imposante huis, maar ook met de bijbehorende slinger tuin. Dat die tuin vanaf de weg zichtbaar is, is geen toeval. In de negentiende eeuw liepen Groninger herenboeren graag te koop met hun rijkdom. Dat deden ze door hun boerderij te vergroten tot een herenboerderij en daaromheen een

Engelse landschapstuin aan te leggen. Compleet met waterpartijen, luxe bomen en slingerende paden, want dat was in de mode.

Veertig jaar geleden kwamen Anneke en Arnold Duijnisveld hier wonen. Nee, niet omdat ze geld te veel hadden, eerder het tegendeel. "Het huis was zo verwaarloosd, dat het bijna rijp was voor de bulldozer, en de tuin bestond uit bomen met wortelopslag", vertelt Arnold. Anneke herinnert zich nog goed het moment waarop ze met de makelaar bij het huis aankwamen. "Voordat hij het erf opging pakte hij laarzen uit de kofferbak, zoveel bagger lag er."

Ze hadden een veeveeltbedrijf. Achter het huis staat de grote schuur waarin de koeien stonden. Toen ze in

LINKERPAGINA

Boven | Het voormalige boeren erf, grenzend aan de schuur, werd een formele tuin.

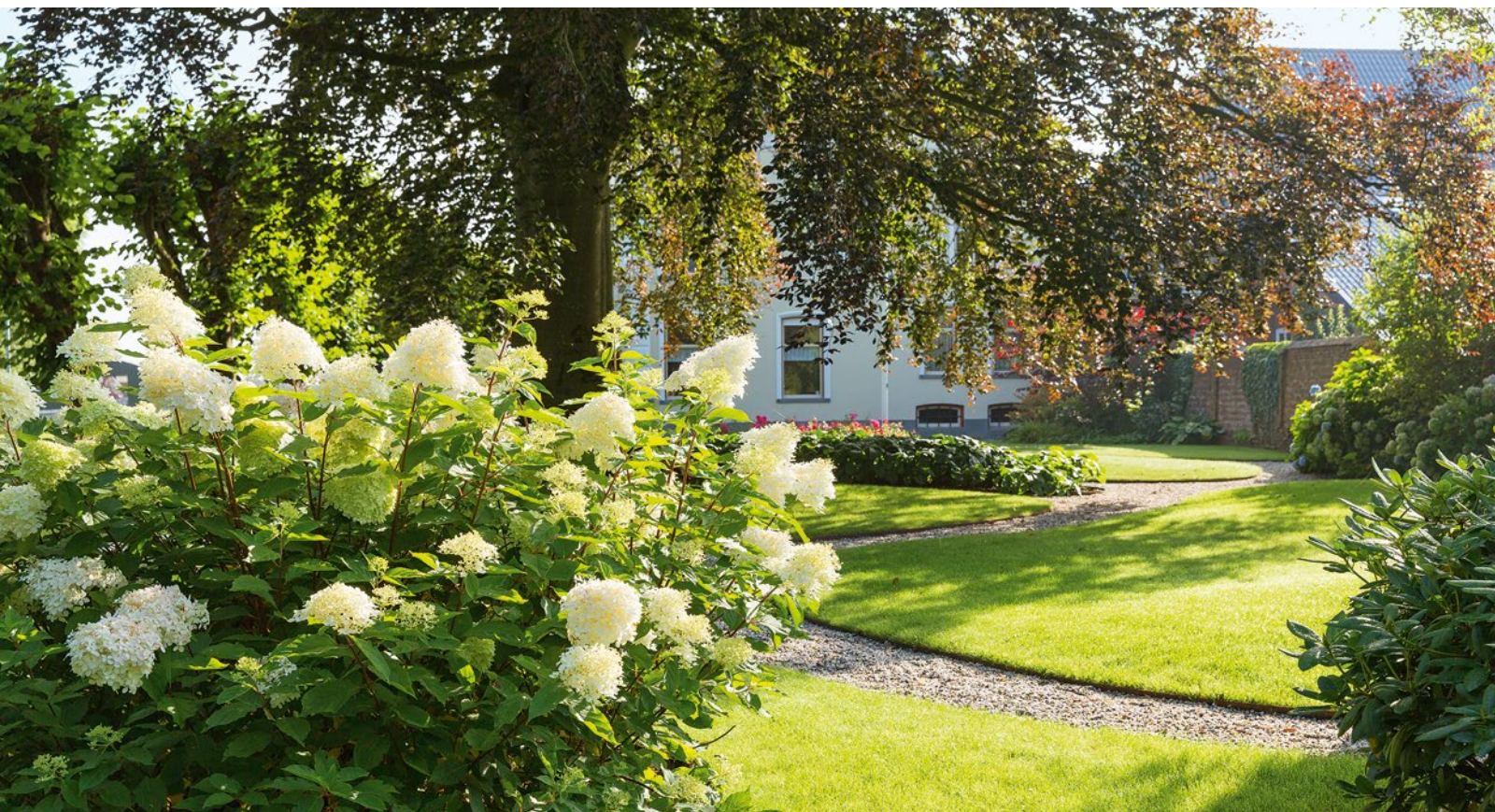
Onder | Gazons, zichtlijnen, rechte paden en buxusperken kenmerken dit deel van de tuin.

DEZE PAGINA

Boven | Knooptuintje van buxus.

Links | De lijnen van de slinger tuin zijn ook markant in de winter.

Onder | De witte pluimen van *Hydrangea paniculata* 'Phantom'.

1 | De hortensia verhuist naar de winterberging. "In het voorjaar bloeit hij dan extra vroeg."

2 | De potplanten (tachtig in totaal!) worden vervoerd met een steekkarretje.

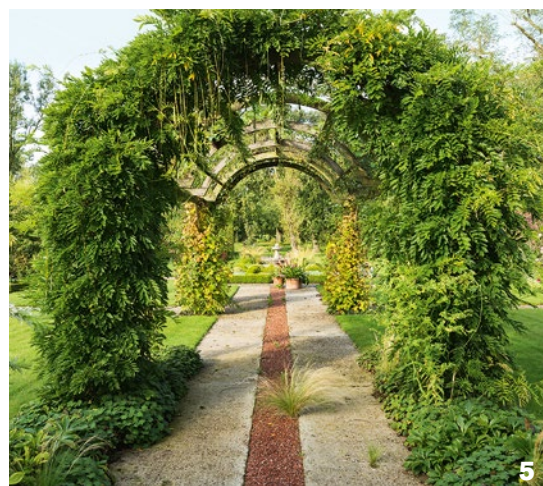
3 | Anneke parkeert een flinke oleander.

4 | Pot met bloeiende *Scaveola*. Ook deze plant wordt overgehouden.

2000 stopten met boeren, gingen ze op zoek naar een hobby. Anneke voelde wel wat voor een leuk klein tuintje achter de muur met weinig onderhoud. "Deze 'tuintje' had vooral gediend als bedrijfsruimte. Er lag ingekuuld gras op beton, er was een reepje groentetuin en de was hing er te drogen. Toen de koeien weg waren, wilde ik een mooi plekje vanaf de schuur tot aan de poort van de tuinmuur." Een tuinontwerper die ze om raad vroegen, tekende tot hun grote schrik een veel diepere tuin. "Zij zei dat de oude tuinmuur niet onderbroken mocht worden, omdat hij zo bijzonder is. En ja, toen ging ook bij ons de knop om."

Pergola met waslijn

Die oude muur stond er inderdaad niet voor niets. Hij scheidde de voortuin van de achtertuin, zodat voorbijgangers wel de weelderige slingertuin zagen, maar niet het boerenerf daarachter. Arnold en Anneke lieten de ontwerper de vrije hand, maar stelden wel twee voorwaarden: hun spullen moesten zoveel mogelijk hergebruikt worden, en Anneke wilde een waslijn in de tuin. "Dat kon natuurlijk niet, maar ik stond erop. Arnold heeft toen de grote pergola gemaakt. Er hangen twee waslijnen in, maar die vallen niet op." En over hergebruik gesproken: de dwarsleggers van de per-

5 en 6 | Anneke wilde per se een waslijn. Die kreeg een plekje in de pergola en valt 's zomers niet op.

De bloemen van *Hydrangea macrophylla* 'Ayesha' hebben iets weg van een sering

Inzet: GAP Photos

gola zijn afkomstig uit de melkput.

Het voormalige boeren erf werd een formele tuin, met gazons, zichtlijnen, rechte paden, buxusperken en beelden op strategische plekken. Op de plek waar een betonvak lag, bevindt zich nu een knooptuintje waarin groen- en bontbladige buxushaagjes ('Elegantissima' en 'Faulkner') over en onder elkaar door lijken te lopen. Ook dat heeft wat voeten in aarde gehad, vertelt Anneke. "Dat betonvak lag er pas twee jaar, daarom vond ik het zonde om het weg te halen. Arnold heeft er met een betonzag een

rechthoek uitgezaagd. In die rechthoek hebben we de buxus geplant. Het pad dat om het knooptuintje heen loopt is het beton dat na het zagen overbleef. Trouwens, alle paden in de formele tuin zijn oude betonplaten waar vroeger het kuilvoer op lag."

Statussymbool

Een slingertuin was er nog niet, de voortuin bestond vooral uit gazon. De voorlichtingsavond in 2002 voor het herstel van slingertuinen was de aanzet om er mee aan de slag te gaan. Ze kregen te horen dat ze, wilden ze mee kunnen liften met de aangeboden regeling, eerst moesten aantonen dat bij hun huis ooit een slingertuin had gelegen. "En wat bleek? Bij de topografische dienst in Emmen hadden ze foto's van ons huis in 1932, waarop je de slingerpaden zag liggen. De rode beuk uit 1874 was toen nog zo klein, dat het pad er achterlangs liep. Dat kan nu niet meer." Een rode beuk was een statussymbool, weet Anneke: "In deze regio mocht je een rode beuk planten als je 40 hectare grond had." In de beuk zijn namen en een jaartal gekerfd. Omdat hij sindsdien in omvang is toegenomen zijn de namen uitgerekt, alleen '1935' is nog leesbaar.

Alles in een slingertuin was er destijds op gericht om indruk te maken. Rozen straalden rijkdom uit en stonden daarom vlak bij het huis. Anneke heeft zich verdiept in de beplanting van slingertuinen, zodat ook op Tjassensheerd de rozen dicht bij het huis staan. Onder de beuk ligt een perk met *Hosta sieboldiana* 'Elegans' en 'Big Daddy'. Ze zien er prachtig uit, ❖

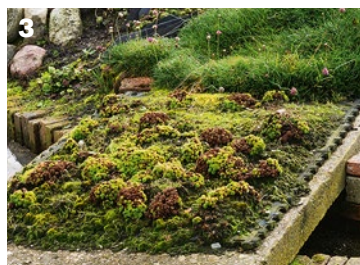
Uiterst boven | Border met het gras *Hakonechloa macra*, *Sedum* en *Hydrangea macrophylla* 'Ayesha'.

Inzet | *Hydrangea* 'Ayesha'.

Boven | De agaves gaan half oktober naar binnen. In het midden de drakenbloedboom (*Dracaena draco*).

Links | Perk met hosta's in de schaduw van de beuk.

maar dat is weleens anders geweest: "Jarelang deden ze het niet goed. Op een gegeven moment ontdekten we dat beukenootjes en beukenblad een stofje bevatten dat niet bij hosta's past. Sinds we de nootjes en de bladeren weghalen, doen ze het veel beter." Hoe ze dat hebben ontdekt? "Arnold kijkt veel op internet. En ik leer veel bij Groei & Bloei." Inmiddels is het tuinieren voor Anneke zo'n serieuze bezigheid, dat ze lid en zelfs bestuurslid is geworden van de G&B-afdeling Appingedam/Delfzijl.

Planten in pot

Een stukje verderop staan rododendrons, want ook die golden als statusverhogend. Maar wacht eens even: rododendrons op Groninger klei? Anneke knikt: "De kleigrond is uitgegraven en het gat is opgevuld met zure grond. Elk voorjaar gooi ik er een zak turfmoel op." En dan is er nog een perk met *Hydrangea paniculata* 'Phantom'. Hierin bloeien in het voorjaar stinzenplanten, gevolgd door de kantbloem (*Orlaya grandiflora*).

Door de poort in de muur komen we weer in de formele tuin met zijn gazons, buxusperken en elkaar spiegelende bloemenborders. "Ik heb bijna alle planten die op de vlinderlijst staan", stelt Anneke tevreden vast. Een groot aantal staat in kuipen en potten op het terras en achter de boerderij, maar ook in de borders heeft menige bloeier een pot onder zich. Ze staan op plekken waar voorjaars- en zomerplanten zijn uitgeblust, zoals het gebroken hartje (*Dicentra spectabilis*) en *Sidalcea* 'Elsie Heugh'. De tuin winterklaar maken betekent in huize Tjassensheerd dan ook dat alle tachtig potten worden opgeslagen in de grote schuur, de kas of binnenshuis. Elke plant heeft zijn vaste winterplek.

De *Kalanchoë*-vetplantjes (*K. beharensis*, *K. tomentosa* en *K. blossfeldiana*) gaan als eerste naar binnen. 's Zomers staan ze in de volle grond, bovenop de bollen van herfststijloos (*Colchicum autumnale*). Om die de ruimte te geven, verhuizen de kalanchoë's al in september naar de woonkamer. Ze worden gevolgd door de vuurkorf, waarin Anneke aloe's heeft geplant. Die gaan de kas in en krijgen de hele winter geen water meer. De crassula's en de schijfcactus ondergaan eenzelfde lot. Want, zegt Anneke, niet alleen de temperatuur is belangrijk: "Er gaan meer planten dood doordat de winters te nat zijn dan te koud."

Half oktober worden de twee grote agaves met een steekkarretje naar binnen gebracht, in een nat najaar zelfs eerder: "Agaves moeten droog staan. Als het in de schuur vriest, gaan ze de kas in." Ook de 'kamerplanten' zijn in oktober aan de beurt. Zij overwinteren bij een graad of 15 in de kas of in huis. Dan moet je denken aan *Bougainvillea*, *Strelitzia* en de koffieplant die Anneke gezaaid heeft van bonen die ze uit Guatemala heeft meegenomen. Maar ook soorten die als eenjarigen worden verkocht mogen blijven, zoals *Gazania*, *Scaveola* en spaanse margriet. "Ik wil weten of ik ze over kan houden. Het jaar daarop bloeien ze natuurlijk later dan wanneer je ze koopt, maar dat geeft niet. Het is een kick als het weer gelukt is!" In de kas worden ook de zestig dahliaknollen bewaard. De ruimte wordt geïsoleerd met noppenfolie. Vriest het

Foto: GAP Photos

Voor de eerste nachtvorst wordt begonnen met het winterklaar maken van de tuin

hard, dan gaat de elektrische kachel aan.

De calla's, canna's en begonia's overwinteren niet in de kas, omdat het daar te vochtig is. Zij gaan naar een kamer tussen de schuur en het huis, die vorstvrij is. Mocht het nodig zijn, dan kan ook daar de verwarming aan. De drakenbloedboom van Tenerife gaat deze winter eerder naar binnen. "Vorig jaar dacht ik: ik laat hem lekker staan, het winterde immers niet", zegt Anneke. "Maar hij heeft veel te lijden gehad van vocht. Hij begon te schimmelen en verloor blad. Dat komt er nu weer aan, maar helemaal opgeknapt is hij nog niet."

Voordat de eerste nachtvorst zich aandient, moeten stukjes van de tuin winterklaar zijn. Alle beukenootjes worden in kruiwagens geladen en afgevoerd. De beide gunnera's krijgen een ring van gaas, die wordt volgestort met beukenblad. Zo komen ze de winter wel door. Met de bladblazer verwijdert Arnold de afgevallen bladeren van de paden.

Recycling

Achter de boerderij heeft Anneke een 'hergebruiktuin' ingericht. De koeiendrinkbak met waterlelies laten ze leeglopen, omdat hij anders kapot vriest, de waterlelies worden in een specieton in de kas bewaard. Er staan grassen in zinken emmers en *Salvia microphylla* 'Hot Lips' in een omgekeerde teems (melkzeef) van de melkerij. Hier groeit sedum uit rubbermatten. En hier zijn de voederbakken van de kalveren een tweede leven begonnen als huisvesting van heideplantjes. Ook die overwinteren binnen; met de trekker worden de zware bakken de grote schuur ingereden. Hier staat ook een bak met stekjes van het wildemanskruid (*Pulsatilla vulgaris*). "Die zijn voor de mensen die komend voorjaar plantjes inbrengen voor de Groei & Bloei Plantjesmarkt die we in onze schuur organiseren", zegt Anneke.

"De opbrengst van de verkochte plantjes is voor de verenigingskas. Iedereen die plantjes brengt krijgt een stekje wildemanskruid, want we zijn heel blij met hun inbreng." En natuurlijk doet ze ook mee aan de Open Tuinen Estafette, die de zeven afdelingen van Groei & Bloei in de provincie Groningen jaarlijks organiseren. Van eind mei tot september stelt om de twee weken een van de afdelingen zijn tuinen open voor publiek. "Een goed initiatief", vindt Anneke, "omdat je op die manier in veel verschillende tuinen ideeën kan opdoen." *

Tekst Nicolien van Doorn

Beeld Kalkhoven Fotografie e.a.

De tuin van familie Duijnsveld, Stadsweg 120, Garrelswaer, is gratis te bezoeken tijdens de open tuindagen van Groei & Bloei, de Open Tuin Estafette Groningen (www.opentuinen.estafettegroningen.nl) en de Tuinenmarathon (www.hettuin.padop.nl), van 10-17 uur. Groepen op afspraak. Tel. 0596-571938.

DEZE PAGINA

Boven | De oude tuinmuur speelt een belangrijke rol in het ontwerp.

Links | Canna's in zinken bakken.

LINKERPAGINA

1 | Op de voorgrond bloeien de begonia's.

2 | Pottenverzameling. Rechts een zelfgezaaide koffieplant.

3 | Sedum op rubbermatten.

4 | *Salvia microphylla* 'Hot Lips'.

5 | Heideplanten in voederbakken.